

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 89/16
Luksemburg, 8 września 2016 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie wniosku o wydanie opinii 1/15

Zdaniem rzecznika generalnego Paola Mengozziego przewidywana między Unią Europejską a Kanadą umowa o przekazywaniu danych dotyczących przelotu pasażera nie może zostać zawarta w obecnej postaci

Liczne postanowienia tej umowy są bowiem sprzeczne z prawami podstawowymi Unii

Od 2010 roku Unia Europejska i Kanada negocjowały umowę o przekazywaniu i przetwarzaniu danych dotyczących przelotu pasażera (umowa PNR). Intencją przewidywanej umowy jest umożliwienie przekazywania danych PNR władzom Kanady dla potrzeb ich wykorzystywania, zatrzymywania i ewentualnie dalszego przekazywania w celu zwalczania terroryzmu i poważnych przestępstw międzynarodowych. Projekt umowy reguluje również wymogi w zakresie bezpieczeństwa i integralności danych PNR, natychmiastowe maskowanie danych szczególnie chronionych, prawa dostępu do danych, ich poprawiania i usuwania, możliwość wnoszenia administracyjnych lub sądowych środków odwoławczych oraz okres przechowywania danych, ograniczony do pięciu lat.

Umowa została podpisana w 2014 r., po czym Rada Unii Europejskiej zwróciła się do Parlamentu Europejskiego o wyrażenie na nią zgody. Ten ostatni postanowił wówczas wystąpić do Trybunału Sprawiedliwości w celu ustalenia, czy przewidywana umowa jest zgodna z prawem Unii, które gwarantuje poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego oraz ochronę danych osobowych. Parlament zastanawia się w szczególności, czy pomimo zabezpieczeń przewidzianych w umowie, ingerencja w prawo podstawowe do ochrony danych jest uzasadniona¹. Warto zauważyć, że po raz pierwszy Trybunał będzie się wypowiadał w przedmiocie zgodności umowy międzynarodowej z Kartą praw podstawowych UE.

W dzisiejszej opinii rzecznik generalny Paolo Mengozzi stwierdził przede wszystkim, że **przewidywana umowa jest zgodna z Kartą praw podstawowych UE** (w szczególności z prawem do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz z prawem do ochrony danych osobowych), **pod warunkiem że:**

- kategorie danych PNR pasażerów linii lotniczych będą sformułowane w sposób jasny i precyzyjny i że dane szczególnie chronione będą wyłączone z zakresu stosowania umowy;
- przestępstwa objęte definicją poważnych przestępstw międzynarodowych będą w umowie wymienione w sposób wyczerpujący;
- umowa wskaże w sposób wystarczająco jasny i precyzyjny organ odpowiedzialny za przetwarzanie danych PNR, w sposób zapewniający ochronę i bezpieczeństwo tych danych;

¹ Parlament pragnął również ustalić, czy przewidywana umowa powinna – pod względem prawnym – opierać się na art. 82 i 87 TFUE (współpraca sądowa w sprawach karnych oraz współpraca policyjna), czy też na art. 16 TFUE (ochrona danych osobowych). W tej kwestii rzecznik generalny odpowiedział, że umowa powinna zostać zawarta łącznie na podstawie art. 16 i 87 TFUE. Przewidywana umowa zmierza bowiem do realizacji dwóch celów, które są nierozłączne oraz mają równą wagę (mianowicie, z jednej strony, cel polegający na zwalczaniu terroryzmu i poważnych przestępstw międzynarodowych, wynikający z art. 87 TFUE oraz, z drugiej strony, cel polegający na ochronie danych osobowych, wynikający z art. 16 TFUE).

- liczba osób „wytypowanych” będzie mogła być ograniczona w znacznym stopniu i w sposób niedyskryminujący, tak aby obejmowała jedynie osoby, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie udziału w przestępstwie terrorystycznym lub poważnym przestępstwie międzynarodowym;
- umowa określi, że tylko urzędnicy kanadyjskiego właściwego organu są upoważnieni do dostępu do danych PNR oraz ustawi obiektywne kryteria pozwalające uściślić liczbę tych urzędników;
- umowa wskaże obiektywne powody uzasadniające konieczność zatrzymywania wszystkich danych PNR maksymalnie przez okres pięciu lat, przy czym w sytuacji, gdy dane PNR powinny być zatrzymane przez okres pięciu lat, dane umożliwiające bezpośrednią identyfikację pasażera linii lotniczych powinny, przez maskowanie, zostać pozbawione cech umożliwiających identyfikację osoby;
- niezależny organ lub sąd Kanady będzie uprawniony do badania *ex ante*, czy właściwy kanadyjski organ może, w poszczególnych przypadkach, ujawnić dane PNR innym organom rządowym kanadyjskim lub zagranicznym (w sytuacji, gdy dane dotyczą obywatela Unii, powinny zostać o tym uprzednio poinformowane właściwe organy danego państwa członkowskiego lub Komisja);
- umowa zapewni, w drodze jasnej i precyzyjnej normy, możliwość systematycznej kontroli przez niezależny organ poszanowania prywatności i ochrony danych osobowych pasażerów, których dane PNR są przetwarzane;
- umowa wyraźnie wskaże, że wnioski o udzielenie dostępu do danych, o ich poprawienie lub dodanie zapisu składane przez pasażerów, którzy nie są obecni na terytorium Kanady, mogą być wnoszone do niezależnego organu publicznego.

Rzecznik generalny P. Mengozzi uważa natomiast, że **niektóre postanowienia przewidywanej umowy są w ich obecnym brzmieniu sprzeczne z Kartą praw podstawowych UE**. Są to mianowicie postanowienia, które:

- pozwalają, wykraczając poza to, co ściśle konieczne, rozszerzyć możliwości przetwarzania danych PNR, niezależnie od celu tej umowy dotyczącego bezpieczeństwa publicznego, to jest zapobiegania przestępstwom terrorystycznym i poważnym przestępstwom międzynarodowym;
- przewidują przetwarzanie, wykorzystywanie i zatrzymywanie przez Kanadę danych PNR zawierających dane szczególnie chronione;
- przyznają Kanadzie, wykraczając poza to, co ściśle konieczne, prawo do ujawnienia każdej informacji, nie wymagając jakiegokolwiek związku z celem umowy dotyczącym bezpieczeństwa publicznego;
- dopuszczają zatrzymywanie przez Kanadę danych PNR przez maksymalny okres pięciu lat, w szczególności w celu podejmowania szczególnych działań, przeglądu, dochodzenia lub postępowań sądowych, przy czym nie jest wymagany jakikolwiek związek z celem umowy dotyczącym bezpieczeństwa publicznego;
- przyzwalają, że przekazywanie danych PNR zagranicznemu organowi rządowemu może się odbywać bez konieczności uprzedniego upewnienia się przez właściwy kanadyjski organ, kontrolowany przez niezależny organ, że odnośny organ zagraniczny sam nie przekaze później wspomnianych danych innemu podmiotowi zagranicznemu.

Ogólnie rzecz ujmując, rzecznik generalny oparł się w swoich wnioskach na wskazówkach wynikających z wyroków w sprawach *Digital Rights Ireland*² i *Schrems*³. Zdaniem rzecznika, należy kontynuować linię wytyczoną w tych wyrokach i poddać przewidywaną umowę ścisłej kontroli w świetle prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz prawa do ochrony danych osobowych. Konieczne jest bowiem, by w czasie, gdy nowoczesne technologie pozwalają organom publicznym – w imię zwalczania terroryzmu i poważnej przestępczości międzynarodowej – na rozwijanie niezwykle zaawansowanych metod monitorowania życia prywatnego osób fizycznych i analizy ich danych osobowych, Trybunał upewnił się, że planowane środki, choćby w postaci przewidywanych umów międzynarodowych, stanowią odpowiednie wyważenie uzasadnionego starania o zagwarantowanie bezpieczeństwa publicznego i nie mniej istotnej troski o to, aby każdy mógł korzystać z wysokiego poziomu ochrony życia prywatnego i swoich danych.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Opinia Trybunału zostanie wydana w terminie późniejszym.

UWAGA: Państwo członkowskie, Parlament Europejski, Rada lub Komisja mogą uzyskać opinię Trybunału Sprawiedliwości w sprawie zgodności przewidywanej umowy z traktatami. W przypadku negatywnej opinii Trybunału przewidywana umowa nie może wejść w życie, chyba że nastąpi jej zmiana lub rewizja traktatów.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106

² Wyrok Trybunału z dnia 8 kwietnia 2014 r., *Digital Rights Ireland i in.* (C-293/12 i C-594/12, zob. [komunikat prasowy nr 54/14](#): Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że dyrektywa o zatrzymywaniu danych jest nieważna).

³ Wyrok Trybunału z dnia 6 października 2015 r., *Schrems* (C-362/14, zob. [komunikat prasowy nr 117/15](#): Trybunał orzekł, że nieważna jest decyzja Komisji stwierdzająca, że Stany Zjednoczone zapewniają odpowiedni stopień ochrony przekazywanych danych osobowych).